

УДК 327.5(540)

А. О. Худолій
доктор політичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин
Національного університету «Острозька академія»

РЕГІОНАЛЬНІ ВИМІРИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПАКИСТАНУ

Постановка проблеми. Сучасний період міжнародних відносин характеризується швидкими перебігом подій, непередбачуваними змінами, що мають наслідки для широкого кола політичних акторів, для регіону та для світової системи загалом.

Зовнішня політика Ісламської Республіки Пакистан (ІРП) значною мірою впливає на ситуацію в Південній Азії, а наслідки її зовнішньополітичних кроків виходять далеко за межі згаданого регіону та чинять вплив на баланс сил у світі. Пакистан – це країна з 190 мільйонним населенням, на яке припадає 250 млрд доларів ВВП. Країна володіє потужним арсеналом ядерної зброї, сильною, дієздатною армією, має значний економічний потенціал для розвитку та реалізації зовнішньополітичних планів. Збройні сили Пакистану займають сьоме місце в світі за чисельністю [12]. Як один із центрів сили Пакистан займає сильні позиції в Південноазійському регіоні, у якому проживає 40% населення Азії та 22% населення світу, що змушує замислитись про роль не лише Ісламської Республіки Пакистан в безпекових вимірах регіону, але й світу в разі різких зовнішньополітичних кроків, які можуть призвести до непередбачуваних наслідків.

В умовах нестабільного багатополярного світу актуальним є дослідження зовнішньополітичного курсу та мотивів регіональних акторів, діяльність яких впливає на формування порядку денного як регіонального, так і глобального рівня. Зокрема, актуальним є аналіз зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан, яка чинить відчутний вплив на внутрішню та зовнішню політику країн Південноазійського регіону. Така позиція сильного гравця, у свою чергу, змушує реагувати низку сусідніх країн та США, які намагаються зберегти власні позиції в традиційній сфері свого впливу. Йдеться про Китайську Народну Республіку, Індію, Сполучені Штати Америки тощо.

Метою статті є аналіз зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан в Південноазійському регіоні.

Актуальним є аналіз регіональної політики низки країн в Південній Азії та насамперед Пакистану, який впливає значною мірою на порядок денний регіону. Актуальність дослідження полягає у спробі виявити та описати вектор зовнішньополітичних зусиль Ісламської Республіки Пакистан упродовж останніх років.

Вивчення зовнішньої політики Пакистану та інших країн регіону є актуальним з точки зору збереження балансу сил в регіоні Південна Азія. Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань:

- виявити вектор зовнішньополітичного курсу Ісламської Республіки Пакистан упродовж 2015–2016 років;
- виокремити здобутки та недоліки зовнішньополітичного курсу ІРП;

– розглянути американо-пакистанські відносини.

Аналіз останніх досліджень. Прикро, проте упродовж останніх двадцяти років відсутні ґрунтовні дослідження зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан (далі – ІРП), що актуалізує навіть найменші дослідження із зовнішнього курсу згаданої країни, особливо в такому важливому політичному та економічному регіоні. А вдале географічне розташування та значний економічний і військовий потенціал змушує науковців розглядати ІРП як одного з ключових акторів регіональної політики, особливо в безпековому вимірі, враховуючи той факт, що Пакистан володіє ядерною зброєю.

Політичну ситуацію в Південноазійському регіоні та зовнішню політику Пакистану досліджувало чимало науковців, як українських, так і зарубіжних, які акцентували увагу на різних аспектах цієї проблеми.

Серед досліджень українських науковців слід окремим зазначити дисертацію Н.Д. Городньої [4], низку статей І. Тихоненко, зокрема такі, як «Афганський фактор у відносинах Пакистан – США» [10], «Південноазійський регіональний комплекс безпеки на сучасному етапі» [11]; праці С.В. Крижка [8], А. Кобзаренка [6], М. Комарницького [7].

Російські науковці, А.Л. Салієв [3], В. Белокрепницький [1], О.В. Воробйов [2] та інші внесли свій вклад у дослідження цього питання.

Зарубіжні дослідники, серед яких М. Сідхант [15], М. Зауддін [17], також долучилися до вивчення цієї проблематики. Кожен із зазначених авторів вивчав той або інший аспект зовнішньої політики Пакистану.

Слід зауважити, що окремі аспекти регіональної політики були досліджені українськими науковцями, серед яких гідне місце посідає Н.Д. Городня, яка в 2014 році захистила докторську дисертацію на тему «Регіональна політика США у Східній Азії (1989–2013 рр.)» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Дослідниця розглядала регіон переважно крізь призму зовнішньої політики Сполучених Штатів. У 2014 році Н.Д. Городня опублікувала монографію, у якій виокремлено основні напрями східноазійської політики США упродовж 1980–1990-х рр. Розкрито концептуальні засади зовнішньої політики адміністрації У. Клінтона та їх реалізацію на багатосторонньому рівні (1993–1997 рр.). Досліджено вплив Азійської кризи 1997–1998 рр. на Східну Азію та регіональну політику США. Проаналізовано двосторонні відносини США з регіональними «центрами сили». Проте американо-пакистанські відносини не стали основою аналізу.

І. Тихоненко вивчала питання регіональної безпеки Південної Азії та роль Ісламабада як вагомого чинника даного регіону. Особливої уваги заслуговують пакистансько-американські відносини. Водночас слід було б ши-

рше висвітлити пакистано-китайські та пакистано-російські відносини, оскільки КНР та РФ значною мірою зацікавлені в зміцненні власного впливу на регіон.

Є.В. Крижко аналізував політику Сполучених Штатів щодо Пакистану упродовж 1990-2008 років, проте оминув питання індійсько-пакистанських відносин.

А. Кобзаренко здійснив аналіз поточного політичного становища в Пакистані в контексті його впливу на розвиток регіону Південна Азія та світу, а також національних інтересів України. Автор висвітлив чинники формування поточної політичної ситуації в Пакистані, деталізував інтереси світових держав у цій країні, сформулював сценарії розвитку ситуації з урахуванням контексту регіональної та глобальної політики, визначив потенційні інтереси України в Пакистані.

М. Комарницький виокремив сучасні тенденції в регіональній політиці країн АСЕАН та Індії, що цілком логічно, оскільки всі ці країни мають власні прагматичні інтереси в Південній Азії та використовують економічні, політичні й інформаційні засоби задля здійснення свого впливу. Як зазначено на сайті ІМВ, кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби, дисертація Камар-Уз Заман Хана (Пакистан) 1993 року була присвячена Кашмірській проблемі в пакистано-індійських відносинах (1947–1988 рр.) [5].

А.Л. Салієв проаналізував східний вектор зовнішньої політики Киргизстану, деталізував зовнішню політику країн АТР та Близького сходу. На жаль, питання зовнішньої політики Пакистану авторський колектив зачепив лише частково.

В. Белокреніцький здійснив низку публікацій, присвячених розвитку Пакистану як ключової країни Азії, її зовнішній політиці, впливу на Афганістан [1]. Розглянуто відносини Індії та Пакистану, сучасні зв'язки з РФ. Проаналізовано деякі аспекти сучасного стану мусульманських країн у межах Кавказу та Центральної Азії, зокрема, Туреччини та Ірану. Сформульовано припущення про імовірну еволюцію відносин згаданих країн. Слід зауважити, що проблематика досліджень досить широка: це економіка, внутрішня та зовнішня політика тощо. Дослідник не концентрувався виняткового на зовнішній політиці Ісламабада.

О.В. Воробйов здійснив аналіз політики США щодо Ісламської Республіки Пакистан на межі ХХ – ХХІ століть. Дослідження російського науковця знайшло відображення в дисертації з аналогічною темою. Дослідження мало історичний характер і було присвячено основним напрямкам політики США щодо Пакистану на межі століть. Незважаючи на ґрунтовний аналіз, автор не враховував в ході аналізу інших регіональних гравців регіону, зокрема Китай, Афганістан, Індію.

М. Сідхант здійснив аналіз індійсько-пакистанських відносин, котрі є каменем спотикання для новообраної адміністрації Д. Трампа, для якої двосторонній конфлікт став серйозним зовнішньополітичним випробуванням [див. 15]. М. Зауддін зосередив увагу на досягненнях Ісламської Республіки Пакистан у зовнішньополітичній сфері [17].

Виклад основного матеріалу. Регіон Південна Азія є складним із багатьох точок зору. Тому питання безпеки є ключовим не лише для країн регіону, але й для геополітичних гравців, таких як Росія, Китай, Америка. Основну роль в системі міжнародних відносин

в Південній Азії відіграють індійсько-пакистанські відносини. Наявність різних національних інтересів, політичних систем, релігійна гетерогенність доповнюють геостратегічний фактор. Пакистан, який розташований на кордоні з мусульманським регіоном, завдяки зв'язкам може отримувати додаткові економічні та військові можливості посилення своїх позицій у протистоянні з Індією. Діаметрально різні підходи Індії та Пакистану до розвитку міждержавних відносин в регіоні негативно впливають на регіональну безпеку. До того ж Ісламабад категорично відмовляється визнавати роль підлеглого Індії, продовжує військово-політичні контакти із зовнішніми силами, участь яких у регіональній системі безпеки є для Делі абсолютно неприйнятним.

З перших років незалежності обох країн розвиток пакистано-індійських відносин пішов шляхом напруженості та конфліктності. На сучасному етапі пакистано-індійські відносини стали менш гострі та напружені порівняно з подіями другої половини ХХ століття.

Поділяємо думку аналітиків з приводу того, що правляча еліта ІРП виношує амбіції регіонального лідера, а з урахуванням наявності ядерної зброї та засобів її доставки є серйозним чинником в регіоні. Зусилля, спрямовані на посилення впливу Ісламабада в регіоні, можуть посилити його роль у Південній Азії, забезпечити підтримку молодих «братерських мусульманських держав» у конфронтації з Індією, що може суттєво зміцнити позиції в боротьбі з іншими регіональними конкурентами – Іраном, Туреччиною і Китаєм [9].

Переслідуючи геополітичні інтереси, певні політичні кола в Пакистані продовжують використовувати чинник «Талібан» як перспективний інструмент свого впливу в регіоні. Упродовж останніх років пакистанська сторона прагнула не афішувати своєї допомоги талібан, оскільки вони дискредитували себе в очах світового співтовариства порушенням прав людини, екстремізмом, торгівлею наркотиками та зброєю. Водночас Ісламабад поступово втрачає вплив на талібів, які перетворилися на самостійну силу, що загрожує безпеці самої країни.

В останні роки зростає роль Пакистану як традиційного опонента Індії в регіоні у зв'язку з формуванням транспортних коридорів із Центральної Азії. Він є бар'єром на шляху розвитку стратегічного партнерства між Російською Федерацією та Індією. Пакистан, маючи вплив на широкі верстви афганських талібів, одночасно зберігає власні ісламістські амбіції. У прагненні здобути регіональне лідерство керівництво Пакистану тяжіє до США та держав Перської затоки. Маючи власні ядерні можливості, Пакистан здатний дати адекватну відповідь на індійську ядерну програму. Проте локальна гонитва озброєнь між Делі та Ісламабадом може в перспективі зруйнувати наявний баланс сил в Азії.

Пакистанська зовнішня політика завжди була індоцентричною, оскільки керівництво країни сприймало Індію як ворога через затяжний конфлікт, підсилений трьома війнами. Індія в усіх аспектах потужніша, ніж Пакистан, тому є постійним подразником для Ісламабада у військовому, економічному, етнічному та культурному вимірах. Упродовж останніх місяців

2016 року загострився конфлікт між Індією та Пакистаном через Кашмір. Це протистояння більше нагадує «війну чужими руками», оскільки країни безпосередньо не воюють, а конфліктують опосередковано. Схоже на те, що жодна зі сторін не зацікавлена вирішити проблему мирним шляхом. Безробіття, порушення громадянських прав поліцією, соціальне напруження перетворили Кашмір на порохову бочку, готову вибухнути в будь-яку хвилину.

Пакистано-американські відносини були непротистояними упродовж тривалого часу й залишаються такими. Після подій 9/11 Пакистан почав більше дослухатися до США. Проте відносини між двома країнами залишаються нестабільними з огляду на низку чинників. До погіршення відносин привела операція спеціальних сил Сполучених Штатів із метою усунення Усама бін Ладена, про яку керівництво США не попередило Ісламабад, чим викликало скандал. Новообраний президент США Д. Трамп вже назвав Кашмір джерелом напруження, складним питанням двох держав [15]. Очевидним є той факт, що Америка зацікавлена в Пакистані як союзнику, який є стримувальним фактором у протистоянні з КНР, яка кинула виклик в регіоні не лише Вашингтону, але й Делі.

Дестабілізуючим чинником є Афганістан, тривала війна та численні терористичні угруповання в якому змусили Пакистан здійснювати оборонну політику, тримати власні збройні сили в постійному напруженні.

Крім зовнішніх викликів, Пакистан має низку внутрішніх проблем, серед яких загострення протистояння на релігійній основі між сунітами та шіїтами, посилення впливу руху Талібан на пакистанське суспільство, тероризм, економічна та соціальна нестабільність.

Навряд чи можна назвати зовнішню політику Пакистану ефективною з урахуванням вище зазначених проблем і конфліктів, проте в квітні 2016 року С. Азіз, радник із зовнішньополітичних питань прем'єр-міністра Пакистану, виступив із доповіддю в МЗС Пакистану та в «Четем Хауз» (в Королівському інституті міжнародних відносин Великої Британії) про зовнішньополітичні здобутки Ісламабада [16; 17]. С. Азіз у своїй доповіді зосередився на ключових моментах зовнішньої політики Пакистану та проблемах, що виникають у зовнішньополітичній сфері. Посадовець зазначив десять вагомих здобутків у сфері зовнішньої політики Пакистану. Першим досягненням стало стратегічне партнерство з Китаєм, зокрема спільний проект КПКЕК (китайсько-пакистанський економічний коридор), проте, коли поставили запитання про цей проект, С. Азіз не обмовився і словом про 46 млрд доларів китайських інвестицій, які Пакистан зобов'язаний повернути за економічні витрати на проект. Другим досягненням стало співробітництво з центральноазійськими республіками (проект КАСА 1000 і ТАПІ газогін), хоча міністр планування Ахзан Ікбаль вже офіційно зазив відмову від проектів через неспокій Афганістані [17]. До здобутків віднесли повноправне членство Пакистану в ШОС. П'ятим досягненням стали мирні перемовини між Афганським урядом і талібами. С. Азіз зазначив, що Пакистан докладє зусиль для того, щоб врегулювати питання Кашміру. Посадовець додав,

що без вирішення кашмірського конфлікту неможливо відновити нормальні відносини між країнами. Шостим здобутком зовнішньої політики уряду ІРП стало відновлення стратегічного діалогу зі США в 2013 році після тривалої конфронтації 2011–2012 років. Посадовець наголосив, що здобутком (сьомим) зовнішньополітичного курсу Пакистану є розвиток відносин з ЄС на двосторонній та багатосторонній основі. ІРП зміцнює відносини з Туреччиною, що теж є значним досягненням зовнішньополітичного відомства Ісламабада. Керівництво країни докладє зусиль задля зміцнення відносин із мусульманським світом, зокрема Пакистан долучився до ініціативи Саудівської Аравії створити альянс 35 країн для боротьби з тероризмом. Пакистан підтримує регіональні та багатосторонні ініціативи таких організацій, як Асоціація регіонального співробітництва в Південній Азії (АРС-ПА), Організація ісламського співробітництва (ОІС), Ісламська вісімка («D-8»).

Виступ С. Азіза покликаний поліпшити імідж Пакистану в очах регіональної та світової спільноти. Звісно, що посадовець оминув гострі кути як зовнішньої, так і внутрішньої політики країни, у якій сильними залишаються позиції військових, котрі чинять значний вплив на зовнішню політику країни. Зокрема, військові чини Пакистану дозволяють собі давати оцінку зовнішньополітичним подіям. Так, генерал-лейтенант Азім Баджва, керівник відділу по зв'язках з громадськістю збройних сил Пакистану, в інтерв'ю німецькій радіокомпанії «Німецька хвиля» заявив, що світова спільнота недостатньо допомогла Пакистану, який залишився сам на сам у війні з тероризмом, і світ цим питанням не цікавиться. Генерал Баджва розкритикував американську операцію з використанням дронів, внаслідок якої було вбито колишнього керівника Талібану Муллу Ахтара Мансуру. Він зауважив, що США проігнорували владу Пакистану, оскільки не повідомили про операцію, незважаючи на те, що ІРП є союзником Вашингтону в боротьбі з тероризмом у Південній Азії. Ситуацію погіршує той факт, що вбитий керівник Талібану був учасником процесу примирення в Афганістані. Військовий також заявив, що військова машина Пакистану зорієнтована на Індію, яку керівництво та військові країни важчать своїм ворогом [14]. Дивним є те, що керівник прес-відділу ЗС Пакистану дає оцінку зовнішньополітичній діяльності США в регіоні, оскільки це прерогатива винятково Міністерства закордонних справ ІРП. Водночас така заява свідчить про виняткову роль військових кіл Ісламабада у формуванні та здійсненні зовнішньополітичного курсу країни. Насторожує відверта заява генерала Баджви про небезпеку з боку Індії, країни, яка на думку військового, є прямою загрозою Пакистану. Вважаємо це деструктивною позицією, яка жодним чином не сприяє вирішенню кашмірського конфлікту. Напрошується висновок, що офіційні заяви високопосадовців МЗС Пакистану на кшталт С. Азіза є суперечливими та не відповідають дійсності, оскільки посадовці нижчого рангу прямо заявляють про агресивний зовнішній курс країни.

Слід додати, що на офіційному сайті Ісламської Республіки Пакистан подано базові принципи зов-

нішньої політики Пакистану, серед яких зазначено: «Зовнішня політика Пакистану – одна з найбільш дружніх щодо всіх народів світу. Ми не маємо агресивних намірів проти будь-якої країни або народу. Ми віримо в принципи чесності та справедливості в міжнародних відносинах. Ми готові здійснити посильний вклад у справу миру та процвітання серед народів світу. Пакистан залишається вірним принципом Хартії ООН» [13]. Робимо висновок, що офіційно проголошена зовнішня політика Ісламської Республіки Пакистан іде всупереч діям уряду, який перебуває під значним впливом військових кіл, зацікавлених у нагнітанні напруження у відносинах з Республікою Індією. Тривала конфронтація щодо Кашміру підтверджує висловлену думку. Пакистан висловлює територіальні права на індійські території та, схоже, навіть і не збирається відмовлятися від своїх незаконних претензій.

Немає сумнівів, що з потужним військовим, політичним, економічним і демографічним потенціалом Ісламська Республіка Пакистан має значний вплив на розвиток безпекової ситуації в Південній Азії та світі. До головних чинників такого впливу відносимо: тісний взаємозв'язок Пакистану із зонами напруженості в сусідніх державах, передусім в Афганістані, Індії (Кашмір) та СУАР у КНР (Сінцзян-Уйгурський автономний район). У згаданих зонах залишаються невирішеними конфлікти, пов'язані зі збройною боротьбою антиурядових або сепаратистських угруповань, які мають підтримку з боку Пакистану. Пакистан володіє ядерною зброєю та займається активним розробленням засобів її доставки. Військові кола ІРП використовують цей чинник як козир у протистоянні з Індією. Попри мирну риторику офіційних осіб, існують напружені відносини з найближчим сусідом – Індією, що загрожує перерости у військове протистояння з ядерною державою-сусідом.

Висновки. Отже, Ісламська Республіка Пакистан відіграє важливу роль у безпековій політиці регіону та світу. Від її дій значною мірою залежить мир і спокій у Південній Азії – регіоні, де зіткнулися інтереси як регіональних, так і глобальних акторів, серед яких Пакистан займає не останнє місце.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в аналізі внутрішньої політики Пакистану, яка, без сумніву, пов'язана з ефективною зовнішньою політикою країни.

Література

1. Белокреницкий В.Я. Пакистан, Южная Азия, исламский мир, восток. Избранные публикации 2008–2016 гг. / В.Я. Белокреницкий. – М.: Институт востоковедения, РАН, 2016. – 712 с.
2. Воробьев А.В. Политика США в отношении Исламской Республики Пакистан на рубеже XX – XXI вв.: автореф. дис. ... канд. ист. наук: спец. 07.00.03 «Всеобщая история» / А.В. Воробьев. – Казань, 2011. – 24 с.
3. Восточный вектор внешней политики Кыргызстана: азиатско-Тихоокеанский регион и Ближний восток / Под общей редакцией к. п. н. А.Л. Салиева. – Бишкек, 2011. – 412 с.

4. Городня Н.Д. Східна Азія у зовнішній політиці США (1989–2013 рр.): [монографія] / Н.Д. Городня. – К.: Прінт-Сервіс, 2014. – 526 с.

5. Камар-Аз Заман Хан. Кашмірська проблема у пакистано-індійських відносинах (1947–1988 рр.): дис. ... кандидата політичних наук: спец. 23.00.04 / Заман Хан Камар-Уз. – К., 1993. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iir.edu.ua/ua/education/international_relations/mvods/research.

6. Кобзаренко А. Суспільно-політичне становище в Пакистані: наслідки для регіональної та глобальної політики / А. Кобзаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/february2009/6.htm>.

7. Комарницький М. Сучасні тенденції в регіональній політиці країн АСЕАН та Індії: порівняльний аналіз / М. Комарницький // Політична наука в Україні: стан і перспективи: матеріали всеукраїнської наукової конференції (Львів, 10–11 травня 2007 р.) /

укл. М. Поліщук, Л. Скочиляс, Л. Угрин. – Львів: ЦПД, 2008. – С. 279–286.

8. Крижко Є.В. США як фактор зовнішньої політики Пакистану / Є.В. Крижко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Випуск 107 (Частина II). – С. 110–117.

9. Соціально-правові основи інформаційної безпеки: навч. посіб. / [В.М. Петрик, А.М. Кузьменко, В.В. Остроухов, О.А. Штоквич, В.І. Полевий]. – К.: Росава, 2007. – 496 с.

10. Тихоненко І. Афганський фактор у відносинах Пакистан-США / І. Тихоненко // «Американська історія та політика»: науковий журнал. – К.: ІМВ, 2016. – № 2. – С. 170–177.

11. Тихоненко І. Південноазійський регіональний комплекс безпеки на сучасному етапі / І. Тихоненко // Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини. – 2015. – Випуск 36. Частина 3. – С. 60–65.

12. Book shines light on Pakistan Military's '£10bn empire' // The Guardian [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2007/may/31/books.pakistan>.

13. Guiding Principles of Pakistan's Foreign Policy // Official Site of Ministry of Foreign Affairs. Government of Pakistan [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mofa.gov.pk>.

14. International community has not done enough for us: Asim Bajwa // GEO TW. World News. June 23, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.geotv/latest/108334-International-community-has-not-done-enough-for-us-Asim-Bajwa>.

15. Siddhant M. India-Pakistan 'tinderbox' to test Donald Trump's foreign policy / M. Siddhant // The Washington Times. – Sunday, November 20, 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.washingtontimes.com/news/2016/nov/20/india-pakistan-tinderbox-to-test-donald-trumps-for>.

16. Strategic Vision of Pakistan Foreign Policy. Statement by Mr. Sartaj Aziz, Adviser to the Prime Minister on Foreign Affairs, Islamic Republic of Pakistan at European Institute of Asian Studies. – London, UK. 18 April 2016. – The Royal Institute of International Affairs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org/event/strategic-vision-pakistans-foreign-policy>.

17. Ziauddin M. The Ten Achievements: Pakistan's Foreign Policy / M. Ziauddin // News Line. July 29, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newslinemagazine.com/magazine/ten-achievements-pakistans-foreign-policy>.

Анотація

Худолій А. О. Регіональні виміри зовнішньої політики Пакистану. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу зовнішньої політики Ісламської Республіки Пакистан в регіоні Південна Азія. Ситуація в регіоні є нестабільною, оскільки численні військові конфлікти жодним чином не сприяють відновленню миру та безпеки. Розглянуто особливості зовнішньополітичних кроків, здійснених Ісламабадом упродовж останніх років. Описано міждержавні відносини між Пакистаном та його сусідами. Висвітлено пакистано-індійські відносини у світлі останніх подій. Частково розглянуто американо-пакистанські відносини, які були й залишаються непростими з огляду на низку чинників. Очевидним є той факт, що Америка зацікавлена в Пакистані як союзнику, який є стримувальним фактором у протистоянні з КНР, яка кинула виклик у регіоні не лише Вашингтону, але й Делі. Автор статті зачепив питання пакистано-афганських відносин у безпековій політиці регіону. Деталізовано досягнення та недоліки зовнішньополітичного курсу ІРП з урахуванням внутрішніх чинників.

Ключові слова: регіональна політика, Південна Азія, зовнішня політика, Пакистан, Індія, США.

Аннотация

Худолій А. А. Региональные измерения внешней политики Пакистана. – Статья.

Статья посвящена анализу внешней политики Исламской Республики Пакистан в регионе Южная Азия. Ситуация в регионе нестабильна, поскольку многочисленные военные конфликты не благоприятствуют возобновлению мира и безопасности. Рассмотрены особенности внешнеполитических шагов, предпринятых Исламабадом на протяжении последних лет. Описаны межгосударственные отношения между Пакистаном и его соседями. Осве-

щены пакистано-индийские отношения в свете последних событий. Частично рассмотрены американо-пакистанские отношения, которые были и остаются непростыми с учетом ряда факторов. Очевиден факт, что Америка заинтересована в Пакистане как союзнике, который является сдерживающим фактором в противостоянии с КНР, бросившей вызов не только Вашингтону, но и Дели. Автор статьи коснулся вопроса пакистано-афганских отношений в политике безопасности региона. Детализированы достижения и недочеты внешнеполитического курса ИРП с учетом внутренних факторов.

Ключевые слова: региональная политика, Южная Азия, внешняя политика, Пакистан, Индия, США.

Summary

Khudoliy A. O. Regional measures of foreign policy of Pakistan. – Article.

The article deals with analysis of foreign policy of Islamic Republic of Pakistan in the region of South Asia. The situation in the region is unstable, because numerous military conflicts serve as obstacles on the way to peace and security. Foreign policy steps, made by Islamabad over the last years are described. International relations between Pakistan and its neighbors are analyzed. Pakistan-India relations in the light of last events are highlighted. Partly American-Pakistan relationships are observed. They were and they are complicated due to a certain amount of reasons. It is evident that America is interested in Pakistan as an ally in confrontation with the PRC, which threw down a challenge not only to Washington, but to Delhi as well. The author of the article raised the issue of Pakistan-Afghanistan relationships in the policy of the region security. Achievements and drawbacks of foreign policy course of IRP along with inner policy factors are analyzed in details.

Key words: regional policy, South Asia, foreign policy, Pakistan, India, the USA.